

predsjednik Nixon je suspendirao konvertibilnost dolara za zlato. Napuštanje konvertibilnosti dolara za zlato uvelo nas je u novu eru koje mnogi ni danas nisu svjesni. Naprosto nisam u stanju odrediti događaj u povjesti ljudskog roda koji bi mogao porediti i tako ukazati na značaj ove mjere. Svijet je tražio promjene, financijski spekulanti očekivali su promjenu vrijednosti dolara i snažno su trgovali protiv dolara. Što se je želilo to se je konačno i dogodilo na današnji dan prije 35 godina.

Inače, sedamdesete godine su vrlo burne i vjerojatno su bile najavljene putem poznatih pariških nemira mladih iz 1968. a čiji su se valovi osjetili i u bivšoj Jugoslaviji.

Prvo. MMF utemeljen 1944. u Bretton Woodsu operirao je kao zlatni standard do 1971. godine, kao što rekosmo, odlukom predsjednika Nixona. Umjesto fisnih tečajeva pokrenut je mehanizam fluktuirajućih tečajeva.

Drugo. Nedugo potom, 1973. godine, događa se prvi od niza naftnih šokova. U kratko vrijeme razvijeni svijet je svoje suficite dobrano smanjio i, neke zemlje iz kluba razvijenih ostvarile su značajne deficite, s jedne strane, i, s druge strane, nerazvijene zemlje -koje su se tada kao i sada zvale zemlje u razvoju – povećale su svoje deficite, te iste pokrivala novim zaduživanjima. Da stvari budu gore sve je to bilo «začinjeno» rastom kamata FED-a pa su dugovi prerasli u dužničku krizu u koju je «upala» i bivša Jugoslavija.

Treće. Naftna kriza rezultirala je povećanom potražnjom za dolarima kako bi se mogle vršiti vanskotrgovinske transakcije. Štamparija u USA besprijekorno je štampala novac pored činjenice da je dolara bilo u izobilju ali ipak manje nego što je zahtjevala «svjetska preferencija likvidnosti». Svu je tu rastuću količinu dolara amortizirala cijena nafte. Dobili smo petrodolare koji su putem New Yorka i Londona kreditnim kanalima pokrivala deficite manje razvijenim zemljama. Formirala se spirala deficit - kredit.

Četvrto. Lord Keynes i njegova Opća teorija zaposlenosti, kamata i novca iz 1936. godine doživili su početkom sedamdesetih godina «kontrarevoluciju». Mnogi ekonomisti su bili revolucionari ali ipak prvo mjesto pripada Miltonu Friedmanu koji je «vratio u modu» monetarizam. Umjesto potražnje ponuda doalzi na prvo mjesto. Lafferova krivulja nacrtana na salveti (sic!) - koja kazuje da će se porezni prihodi povećati ako država smanji porezno opterećenje; smanjenje poreznog opterećenja dinamizirati će privredna aktivnost što rezultira većim poreznim prihodima – nikada dokazana zvučila je logički i mnogi su joj vjerovali.

Peto. Racionalna očekivanja, pod vodstvom Roberta Lucasa, preispituju cjelokupnu baštinu, posebno keynesijansku, i osporavajući je daju svoja rješenja i nove poglede na cjelokupnu ekonomsku politiku. Djeca monetarizma – ratexovci – polako ali sigurno u samo dvadesetak godina dovode nas do današnje globalizacije.

Šesto. Washingtonski konsenzus predstavlja dogovor MMF-a, Svjetske banke i američkog Ministarstva financija o «ispravnoj» politici razvoja u zemljama u razvoju. Cjela priča se odvija u

uvjetima globalizacije uokvirene u model neoliberalizma kakvog nije nikada ni dosegao ni zamislio Adam Smith, usprkos činjenici da je branio interese Ujedinjenog kraljevstva (treba se sjetiti izreke Joan Robinson, koja na žalost nije dobila Nobelovu nagradu: u ekonomskoj politici nacionalizam je zajedničko obilježje svih ekonomista). Promjene u MMF slikovito je ocjenio Joseph Stiglitz: «Keynes bi se okrenuo u grobu da vidi što se dogodio s njegovim djetetom. Hrvatski građani, kao uostalom i svi narodi iz nerazvijenog svijeta, svjedoci su rezultata koji donosi washingtonski sporazum.

Na kraju valja reći da su nerazvijeni još nerazvijeniji kao što su razvijeni razvijeniji. Bogatstvo i siromaštvo divergiraju i njihov antagonizam postaje tempirana bomba. Valja moliti Boga da razum nadvlada prije nego što eksplodira. Kapital odnos mora znati da koegzistencija s radom mora postojati. Globalizirani svijet i multinacionalne kompanije koje su glavni korisnici tog globaliziranog svijeta imaju na raspolaganju iste institucije da mjenjaju postojeće stvari koje su postojeće stanje, konačno, i implementirale a to su: Međunarodni monetarni fond, Svjetska banka i Svjetska trgovinska organizacija.

Inače će biti:

«Mili Bože kud sam zašo

Noć me nađe u tuđini

Nigdje puta nigdje staze

.....»